

राजमार्ग (सडक) मा हुने अवरोध हटाउन गर्नुपर्ने
सुरक्षा कारबाहीको कार्यविधि २०७५ बमोजिमको

राजमार्ग (सडक) मा हुने अवरोध हटाउने सुरक्षा कार्ययोजना २०८३

जिल्ला प्रशासन कार्यालय,
कास्की

विषयसूची

१. पृष्ठभूमि.....	२
२. लक्ष्य	२
३. उद्देश्य	२
४. चुनौतिहरू	३
५. रणनीतिहरू	३
६. समिति गठन	३
७. सडक सुरक्षाका लागि सञ्चालन गरिने क्रियाकलाप	४
८. सडक अवरोध हटाउने चरणहरू :	५
९. कास्की जिल्ला अन्तर्गत पर्ने मुख्य राजमार्ग तथा सडक खण्डहरूको बिबरण :	६
१०. जिम्मेवार निकायहरू	६
११. सडक सुरक्षा योजना	७
१२. जनशक्ति परिचालन र रोष्टर.....	१२
१३. सवारी दुर्घटना न्यूनीकरण कार्य योजना:-.....	१५
१४. जिम्मेवारी बाँडफाँड.....	१६
१५. श्रोत साधनको व्यवस्थापन.....	१६
१६. निष्कर्ष	२०

१. पृष्ठभूमी

गण्डकी प्रदेशको राजधानी समेत रहेको कास्की जिल्ला भएर गण्डकी प्रदेशका अधिकांश जिल्लाहरू सडक राजमार्गले जोडिएका छन साथै यही जिल्ला हुँदै दक्षिणी छिमेकी मुलुक भारत र उत्तरी छिमेकी चीनसम्म जाने यात्रुवाहक, मालबाहक साना ठुला सवारीसाधनहरूको आवागमन हुने गरेको छ । मुलतः कास्की जिल्लामा पृथ्वी राजमार्ग, भुपिशेरचन राजमार्ग, सिद्धार्थ र मध्यपहाडी राजमार्गका भागहरू पर्दछन । राजमार्गमा कहिलेकाँही प्राकृतिक कारणहरू (वाढी पहिरो भूक्षय भूकम्प) र मानवीय कारणहरू (विभिन्न नाममा हुने चक्काजाम, बन्द, हडताल चोरी, डकैती तथा लुटपाट) आदि विविध कारणले अवरोध पैदा हुन सक्छ । यसरी प्राकृतिक तथा मानवीय कारणबाट राजमार्ग अवरोध भएमा त्यसको तत्काल समधान गर्ने जिल्ला प्रशासन कार्यालय सहितिको जिल्ला सुरक्षा समिति तथा सरोकारवाला निकाय र आम नागरिक सबैको सामुहिक दायित्व रहन्छ । अत्यावश्यक सेवा सञ्चालन ऐन, २०१४ ले यातायात सेवालाई कोही कसैले पनि कुनै पनि बहानामा अवरुद्ध गर्न नपाइने व्यवस्था गरेको छ । यसै सन्दर्भमा कुनै कारणबश राजमार्ग (सडक) अवरुद्ध भैहालेमा त्यसको तत्काल समधान गर्ने ध्येयका साथ राजमार्ग (सडक) मा हुने अवरोध हटाउन गर्नुपर्ने सुरक्षा कारबाहीको कार्यविधि २०७५ **बमोजिम राजमार्ग (सडक) मा हुने अवरोध हटाउने सुरक्षा कार्ययोजना २०८३** तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याईएको छ ।

२. लक्ष्य

- ❖ राजमार्गहरूमा सडक अवरोध, सडक बन्द हुन नदिने र सडक बन्द भएको अवस्थामा तत्काल सुचारु गर्ने,
- ❖ दुर्घटना न्यूनीकरण गर्ने,
- ❖ सवारी साधन र सडक पुर्वाधार सहित यात्रु र अन्य व्यक्तिहरूमा क्षति हुन नदिने,
- ❖ यात्रुहरूलाई सुरक्षित यात्राको अनुभूति दिलाउनु ।
- ❖ सडक सुरक्षाका लागि सुरक्षा निकाय परिचालन गर्दा समन्वयात्मक रुपमा परिचालन गर्ने,
- ❖ सूचना संयन्त्रलाई चुस्त राख्ने ।

३. उद्देश्य

- ❖ नागरिकलाई नेपालको कुनै पनि भूभागमा आवतजावत र वसोबास गर्न पाउने संवैधानिक हकको व्यवहारिक कार्यान्वयन गर्ने,
- ❖ शान्ति सुरक्षा कायम राखी दैनिक जीवनयापन सहज बनाउने,
- ❖ राजमार्गमा सञ्चालन हुने सवारी आवागमनलाई कुनै अवरोध विना निरन्तरता दिने,
- ❖ राजमार्गमा हुन सक्ने अपराधजन्य कार्यहरू हुन/गर्न नदिई शान्ति सुरक्षाको प्रत्याभूति दिलाउने,
- ❖ अति आवश्यक वस्तुहरूको आपूर्ती नियमित गर्ने,
- ❖ अति विशिष्ट व्यक्ति, विशिष्ट व्यक्तिहरू, महत्त्वपूर्ण संरचना तथा सरकारी कार्यालयहरूको सुरक्षा व्यवस्था भरपर्दो र विश्वसनीय बनाउने,
- ❖ राजमार्ग अवरोध भएका आसपासका क्षेत्रहरूमा ध्वंसात्मक गतिविधि नियन्त्रण गरी जनधनको क्षति हुनबाट जोगाउने,
- ❖ राजमार्ग अवरोधमा संलग्न व्यक्ति तथा समूहलाई नियन्त्रणमा लिई कानून बमोजिम कारवाही गरी शान्ति र सुव्यवस्था कायम गर्ने,
- ❖ अन्तरनिकाय समन्वय कायम गर्ने
- ❖ सार्वजनिक हितलाई प्रथमिकतामा राखी राजमार्गमा सञ्चालन हुने सवारी साधनहरूको आवागमनलाई २४ सै घण्टा सुचारु गर्ने,
- ❖ सवारी दुर्घटना न्यूनीकरण गर्ने,

- ❖ जनचेतना अभिवृद्धि गरी ट्राफिक तथा सवारी नियमको परिपालना गर्ने गराउने ।

४. चुनौतिहरू

- ❖ जुलुस, धर्ना तथा विरोधका कार्यक्रमद्वारा सवारी आवागमनमा बाधा अवरोध पुऱ्याउन सक्ने,
- ❖ सरकारी भवन, घेराउ, आगजनी तोडफोड गर्न सक्ने,
- ❖ बजार एरियामा मसाल जुलुस, पुत्ला दहन एवं तोडफोडका घटनाहरू घटाउन सक्ने,
- ❖ निजी तथा सरकारी गाडीहरूमा तोडफोड तथा आगजनी गर्न सक्ने,
- ❖ सार्वजनिक पद धारण गरेका कर्मचारीहरूमाथी कालो मोसो दहन तथा आक्रमण गर्न सक्ने ।

५. रणनीतिहरू

❖ राजमार्ग गस्ती, चेकिङ तथा अनुगमन

- राजमार्ग सुरक्षा पोष्ट, चेक पोष्ट तथा पिकेटिङ्गको व्यवस्था,
- नियमित तथा आकस्मिक चेक पोष्टहरू राख्ने,
- खबर संकलन/सम्पर्क एवं समन्वय तथा प्रचार प्रसार,
- संयुक्त चेकिङ,
- नियमित अनुगमन,

❖ आकस्मिक उद्धार टोलीको व्यवस्था

❖ राजमार्ग रेखाङ्कन तथा संरक्षण

- सडक रेखाङ्कन वा नक्सांकन गराई अतिक्रमित संरचनाहरू हटाउने,
- पार्किङ व्यवस्थापन गर्ने,
- सडकमा पशु चौपाया तथा बालबच्चा छाड्न निषेध/निरुत्साहित गर्ने,
- जुलुस तथा भीडलाई तत्काल व्यवस्थापन वा हटाई सडक खुला राख्ने,
- ❖ सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय,
- ❖ कार्ययोजना निर्माण तथा कार्यान्वयन,
- ❖ अनुगमन मुल्याङ्कन एवं निरन्तर सुधार,
- ❖ आपराधिक गतिविधि गर्ने वा विरोध जनाउने समूहको नामावली सहितको विवरण तयार गर्ने,
- ❖ जिल्लामा पार्टी तथा समूहले हाल सम्म गरेका गतिविधिहरू विश्लेषण गरी भविष्यमा हुन सक्ने थप गतिविधिहरूको बारेमा निगरानी राख्ने,
- ❖ राजमार्गहरूका संवेदनशिल स्थानहरूको पहिचान गरी ट्राफिक सुरक्षा व्यवस्था मिलाउने,
- ❖ जिल्लामा भएका श्रोत साधन, जनशक्तिहरूलाई तयारी हालतमा राख्ने ।

६. समिति गठन

कास्की जिल्लाका स्थानीय तह, अन्य बिषयगत कार्यालयहरू र सरोकारवाला निकायहरू समेतको सहभागितामा काममा हुने दोहोरोपन हटाई सिमित स्रोतसाधनको प्रभावकारी उपयोग गरी राजमार्गलाई निरन्तर सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन

कास्की जिल्लाका सबै सुरक्षा निकायहरूको सहयोग, परिचालन र प्रयासहरूको समन्वय गर्न तथा अवरुद्ध सडक तत्काल खुलाई जनजीवन सामान्य बनाई राख्न “राजमार्ग अबरोध हटाउने जिल्ला समन्वय समिति” नामको समिति रहनेछ जसले आवश्यकता अनुसार कुनै राजमार्ग ईलाका वा क्षेत्र तोकी यसै प्रयोजनका लागि अन्य ईलाका स्तरीय समन्वय समिति गठन गर्न सक्नेछ ।

देहाय :

संयोजक	प्रमुख जिल्ला अधिकारी, कास्की
सदस्य	पोखरा महानगरपालिका प्रशासकीय अधिकृत
सदस्य	कृष्ण दल गण फुलबारी ब्यारेक पोखरा, प्रमुख
सदस्य	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, कास्की प्रमुख
सदस्य	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल, नं. २४ हे.क्वा कास्की प्रमुख
सदस्य	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय, कास्की प्रमुख
सदस्य	यातायात व्यवस्था कार्यालय सवारी, कास्की प्रमुख
सदस्य	सडक डिभिजन कार्यालय, कास्की प्रमुख वा अधिकृत स्तरको कर्मचारी
सदस्य	जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय, कास्की प्रमुख
सदस्य	प्रचलित कानुन बमोजिम दर्ता भएका यातायात व्यवसायी मध्येबाट संयोजकले तोकेको एक जना
सदस्य-सचिव	सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी वा संयोजकले तोकेको अधिकृत

७. सडक सुरक्षाका लागि सञ्चालन गरिने क्रियाकलाप

- ❖ सूचना संकलन गरी परिस्थितिको आँकलन गर्ने, स्थानीय प्रशासन तथा यातायात व्यवसायी लगायत अन्य सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गर्ने,
- ❖ अराजक गतिविधिमा संलग्न हुनेहरूलाई नियन्त्रणमा लिई कानूनी कारवाही गर्ने,
- ❖ समन्वयात्मक कार्य तथा प्रहरी कारवाही गरी स्थितिलाई नियन्त्रण गर्न अग्रपंक्तिमा रही कार्य गर्ने,
- ❖ कुनै पनि कारवाही वा घटना भए घटनाको कानूनी कागजात तयार गर्ने,
- ❖ प्रहरी कारवाहीबाट अवरुद्ध सडक खुलाउन सम्भव नभएमा सो को आँकलन गरी समयमा नै प्र.जि.अ. समक्ष र तालुक कार्यालयमा प्रतिवेदन गर्ने,
- ❖ प्राकृतिक विपत्ति बाहेक अन्य मानवीय कारणले सडक, राजमार्ग अवरुद्ध हुन गएमा अवरोधको कारण बेहोर्नु पर्ने कानूनी दायित्वहरूका बारेमा सम्बन्धित पक्षलाई सूचना दिने, जानकारी गराउने,
- ❖ सम्बन्धित पक्षले अवरोध कायम नै राखेमा वा व्यक्तिगत वा सार्वजनिक सम्पत्ति तोडफोड, आगजनी वा अन्य अवाञ्छित क्रियाकलापमा संलग्न हुन थालेमा संलग्नहरूलाई नियन्त्रणमा लिन तत्काल प्रहरी कारवाही शुरु गर्ने,
- ❖ प्रहरी कारवाही शुरु गर्नुपूर्व सर्वसाधारणले सुन्ने गरी माईकिङ् गरी बाटोबाट हट्न सूचना दिई महिला, बालबालिका, बृद्धहरूलाई हट्न मौका दिने,
- ❖ बल प्रयोग गर्दा कानून तथा मानव अधिकारका आधारभूत मान्यता र बल प्रयोगको सिद्धान्त अवलम्बन गर्ने,
- ❖ प्रहरीको मद्दतले मात्र स्थितिलाई नियन्त्रण गर्न सम्भव नभएमा थप मद्दतको लागि जनशक्ति माग गर्ने,
- ❖ मानव सिर्जित कारणले राजमार्ग (सडक) अवरोध भएको अवस्थामा १० मिनेट भित्र प्रहरी कारवाही शुरु गरी राजमार्ग (सडक) सुचारु गर्ने,

- ❖ अत्यावश्यक सेवाहरु (जस्तै: दमकल, एम्बुलेन्स, सडक, विद्युत, टेलिफोन) प्रदान गर्ने कार्यालयहरूसँग समन्वय गरी आवश्यकता अनुसार कारवाही स्थलमा आउन जानकारी गराउने,
- ❖ अवाञ्छित क्रियाकलाप गर्नेहरुलाई नियन्त्रणमा लिई कानूनी कारवाही गर्ने,
- ❖ यात्रु, सवारी साधन, सार्वजनिक सम्पत्तिहरुको सुरक्षा गर्ने एवं यात्रु र सवारी साधनको सुरक्षित यात्रा गराउने,
- ❖ बल प्रयोग गर्दा घाइते भएकाहरुलाई अस्पतालमा पुर्याउने व्यवस्था मिलाउने,
- ❖ क्षतिको विवरण संकलन गरी कानून बमोजिम लिखत समेत तयार गर्ने,
- ❖ स्थानीय नागरिक, समुदाय र सरोकारवाला निकायहरूसँग निरन्तर समन्वय र आवश्यक सहकार्य गर्ने,
- ❖ स्थानीय प्रशासनसँग समन्वय गरी Heavy Equipment (डोजर, क्रेन, स्काईभेटर), बारुणयन्त्र, एम्बुलेन्स आदिको व्यवस्था मिलाई विपदका कारण राजमार्गमा आउने अवरोधलाई यथाशिघ्र हटाई अवागमनलाई नियमित एवं सुचारु गर्ने,
- ❖ नियमित एवं आवश्यकता अनुसार आकस्मिक चेकिङ गर्ने,

८. सडक अवरोध हटाउने चरणहरु :

- ❖ राजमार्ग अवरोध भएमा तत्काल प्रमुख जिल्ला अधिकारी समक्ष प्रतिवेदन गर्ने,
- ❖ राजमार्ग अवरोध हटाउन आवश्यक पर्ने साधन स्रोतहरुको व्यवस्था गर्ने,
- ❖ प्रकोपजन्य अवरोध हटाउन स्थानीय तह तथा सडक डिभिजन पोखरा सँग समन्वय गरी आवश्यक हेभि इक्विपमेन्ट परिचालन गर्ने,
- ❖ सडक अवरोध भएको स्थानमा ट्राफिक प्रहरी समेत तत्काल परिचालन गरी डाईभर्सनको व्यवस्था गर्ने र सवारी साधनहरुको क्षति हुनसक्ने भए उक्त स्थानबाट सुरक्षित स्थानमा राख्ने व्यवस्था मिलाउने,
- ❖ राजनैतिक विरोध वा अन्य मागहरु राखेर सडक अवरोध गर्ने प्रयास गरेमा स्थानीय प्रहरी प्रमुखले भीड नियन्त्रण पोशाकमा तत्काल प्रहरी परिचालन गर्ने,
- ❖ सडक खुलाउन परिचालन हुने प्रहरी कर्मचारीहरुले सिनियर प्रहरी अधिकृतले अनिवार्य रुपमा ब्रिफिङ गर्ने,
- ❖ सडक अवरोधमा संलग्न समूहका मुख्य व्यक्ति लगायत उपस्थित सम्पूर्ण व्यक्तिहरुले सुन्ने गरी स्पष्ट बुझ्ने भाषामा बाटो अवरोध गर्ने कार्य गैर कानूनी हो, सो मा नलाग्ने आग्रह गरी माईकिङ गर्ने व्यवस्था गर्ने,
- ❖ माईकिङ गर्दा पनि तत्काल बाटो अवरोध नहटे पुनः माईकिङ गरी प्रहरी कारवाही गर्न लागेको जानकारी गराउनु पर्ने छ । कारवाही गर्नु अघि अशक्त, बालबालिका, महिला तथा वृद्धाहरुलाई स्पष्ट रुपमा पछि हट्न आग्रह गर्नु पर्ने,
- ❖ आग्रह गर्दा समेत अवरोध नहटेमा कम भन्दा कम क्षति पुग्ने गरी प्रहरीले आवश्यक कारवाही गरी अवरोध हटाउनु पर्ने र यसरी कारवाही गर्दा प्रमुख जिल्ला अधिकारीले स्थानीय प्रशासन, ऐन २०२८ र अति आवश्यक वस्तु संरक्षण ऐन, २०१४ बमोजिमको ऐनले दिएको अधिकार प्रयोग गर्ने गरी सुरक्षाकर्मीलाई निर्देशन दिनुपर्ने,
- ❖ प्रहरीले आवश्यक कारवाही गरी बाटो सुचारु गरे पश्चात कारवाहीका क्रममा कुनै घटना भए सो को आवश्यक कागजात तयार गर्नु पर्ने,
- ❖ कुनै घटना घटेमा सो सम्बन्धी विवरण सम्बन्धित तालुक निकायहरुमा तत्काल जानकारी गराउने,
- ❖ स्थिति सामान्य भए पश्चात पनि उक्त स्थानमा पुनः बाटो अवरोधका गतिविधि हुनसक्ने हुँदा सुरक्षाकर्मीबाट निरन्तर निगरानी गरी राख्ने

९. कास्की जिल्ला अन्तर्गत पर्ने मुख्य राजमार्ग तथा सडक खण्डहरूको बिबरण :

क. मुख्य राजमार्ग (Main Highway)

- ❖ पृथ्वी राजमार्ग (पृथ्वीचोक-कोत्रे) :- २३ कि.मि
- ❖ सिद्धार्थ राजमार्ग (पृथ्वीचोक- कुभिण्डे) :- १७ कि. मि.
- ❖ भूपिंशेरचन राजमार्ग (जिरो कि.मि.- नयाँपुल) :- ४४ कि.मि.

१०. जिम्मेवार निकायहरू

क. जिम्मेवार प्रहरी कार्यालयहरू:-

- १ जिल्ला प्रहरी कार्यालय कास्की,
- २ इलाका प्रहरी कार्यालय शिसुवा,
- ३ वडा प्रहरी कार्यालय वैदाम, बगर, रामबजार,
- ४ जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय कास्की

ख. अन्य सरोकारवाला निकाय/कार्यालयहरू:-

- १ जिल्ला प्रशासन कार्यालय कास्की,
- २ स्थानीय तह,
- ३ नेपाली सेना,
- ४ सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल,
- ५ राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग,
- ६ सडक विभाग,
- ७ बन कार्यालय,
- ८ विद्युत कार्यालय,
- ९ मिडियाकर्मी,
- १० यातायात व्यवस्था कार्यालय एवं यातायात व्यवसायी, प्रा.लि. हरू, आदि ।

११. सडक सुरक्षा योजना

क. आकस्मिक सुरक्षा योजना,

सि.नं	सडक खण्ड	आकस्मिक सडक अवरोध हुन सक्ने अवस्था	अपनाईने रणनीति	समन्वय गरिने कार्यालय	आवश्यक साधन श्रोत	कै
२	कास्की जिल्ला भित्र रहेका सडक खण्डहरू	- दैवी प्रकोप (बर्षात, पहिरो, हावाहुरी) - सवारी दुर्घटना - चक्काजाम, बिरोध लगायतका कार्यक्रमहरू - अन्य घटना	- सुचनाको बिश्लेषण, - सुचना प्रवाह, एवं जानकारी - राजमार्गमा अवस्थित प्रहरी युनिट, QRT, मोबाईल ड्युटी लगायत आवश्यकता अनुसार थप प्रहरी परिचालन, - सम्बन्धित सरोकारवाला निकायहरूलाई जानकारी एवं समन्वय, - तालुक कार्यालयहरूमा जाहेर, - आवश्यक ट्राफिक संकेतको लागि ट्राफिक कोन तथा रिबनको प्रयोग, - अवरोध भएको स्थानमा सडक डाईभर्सन तथा ट्राफिक प्रहरी परिचालन, - अवरोध हटाउनको लागि हेवी ईक्वीपमेन्टको प्रयोग, - अवरोध हटाए पश्चात् (एकतर्फी/दुईतर्फी) सडक सुचारु गर्नको लागि सवारी साधनको चाप नहटुन्जेल ट्राफिक व्यवस्थापन मिलाउने,	- जिप्रका कास्की परिचालन कक्ष, - सडक बिभाग, - महानगरपालिका, गाउँपालिका - सम्बन्धित वडा कार्यालयहरू, राजमार्गमा रहेका प्रहरी/ट्राफिक इकाईहरू, - बन कार्यालय, - यातायात व्यवसायी एवं प्रा.लि. हरू, - सम्बन्धित सरोकारवाला निकायहरू,	- पिक अप भ्यान, मो.सा. - ट्राफिक कोन/ रिबन, - सावधानी मुलक चिन्ह - डाईभर्सनको लागि डिभाईडर - प्राथमिक उपचार किट बक्स/स्ट्रेचर, - बन्चरो, आरा, कोदालो, बेल्चा, डोरी, गैंची, गल, फरुवा - डोजर/स्काभेटर/ब्याकुमलोडर/ ट्रक, ट्रिपर - आवश्यकता अनुसार जनपद, ट्राफिक/ प्रहरी जनशक्ति	

ख. अल्पकालिन तथा दीर्घकालिन सुरक्षा योजना

सि.नं	सडक खण्ड	सडक अवरोध हुन सक्ने अवस्था	अपनाईने रणनीति	समन्वय गरिने कार्यालय	आवश्यक साधन स्रोत	कै
१	कास्की जिल्ला भित्र रहेका सडक खण्डहरू	- दैवी प्रकोप (बर्षात, पहिरो, हावाहुरी) - राजनैतिक कारण, - सवारी दुर्घटना, - विभिन्न माग संवोधन को लागि दवाव स्वरूप	- सडक अवरोध हुन सक्ने स्थानहरूको पहिचान गरी सम्बन्धित पक्षलाई पत्रचार गर्ने, - सरोकारवाला निकायहरू सँग नियमित बैठक एवं छलफल गर्ने - आवश्यक स्रोत साधनको व्यवस्थापन गरी राख्ने, - आवश्यकता अनुसार जनशक्ति एवं स्रोत साधन परिचालन गर्ने, - तालुक कार्यालयहरूमा जाहेर गर्ने तथा समन्वय गर्ने,	- जिप्रका कास्की परिचालन कक्ष, - सडक बिभाग, - पोखरा महानगरपालिका, - सम्बन्धित वडा कार्यालयहरू, - राजमार्गमा रहेका प्रहरी/ट्राफिक ईकाईहरू, - बन कार्यालय, - यातायात ब्यबसायी एवं प्रा.लि.हरू, - सम्बन्धित सरोकारवाला निकायहरू,	- पिक अप भ्यान/ मो.सा. - ट्राफिक कोन/रिबन, - सावधानी मुलक चिन्ह - डाईभर्सनको लागि डिभाईडर - प्राथमिक उपचार किट बक्स, स्ट्रेचर, - बन्चरो, आरा, कोदालो, बेल्चा, डोरी, गैची, गल, फरुवा - डोजर, स्काभेटर, ब्याकुलोडर, - आवश्यकता अनुसार ट्राफिक, जनपद /प्रहरी जनशक्ति	

ग. प्राकृतिक प्रकोपबाट राजमार्ग अवरोध प्रतिकार्य योजना

सि.नं	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुगमन गर्ने निकाय	अपेक्षित प्रतिफल
१	जोखिम बिश्लेषण	जि.प्र.का.कास्की	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	जिल्ला सुरक्षा समिती	- बिपदको प्रकृती र जोखिमयुक्त क्षेत्रको पहिचान हुने । - क्षतिको आंकलन गर्न सकिने । - बिस्थापितलाई स्थान्तरण गर्न सकिने क्षेत्रको पहिचान । - प्रतिकार योजना निर्माणमा सहजिकरण ।
२	पूर्व तयारी				
२.१	सामाग्री व्यवस्थापन	जि.प्र.का.कास्की/जि.ट्रा.प्र. का. कास्की	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	जिल्ला सुरक्षा समिती	- Dry Practice सहित खटिने प्र.क.हरूमा कार्य विभाजन बारेमा जानकारी हुने - उद्धारको लागि आवश्यक सामाग्रीहरूको पहिचान गरी उपलब्धताको लागि सहज हुने ।

सि.नं	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुगमन गर्ने निकाय	अपेक्षित प्रतिफल
२.२	कमाण्ड पोष्टको स्थापना	जि.प्र.का.कास्की, जि.ट्रा.प्र. का. कास्की/ DEOC	स्थानीय तह, स्थानीय समुदाय र नागरिकहरु	प्रदेश प्रहरी कार्यालय, पोखरा,	- समन्वय, सहजिकरण र कार्य योजना निर्माण । - उद्धार टोली गठन र परिचालन । - विपदको अबस्था, सहज परिचालन र थप जनशक्ति एवम् श्रोत साधनको व्यवस्थापन ।
३	जनशक्ति परिचालन	जि.प्र.का. कास्की/ जि.ट्रा.प्र.का. कास्की तथा मातहत इकाईहरु	अन्य सुरक्षा निकाय	गण्डकी प्रदेश प्रहरी कार्यालय/जि. प्रशासन कार्यालय	- जोखिमको पहिचान र प्र.क.हरुमा प्रतिरक्षा कार्यमा ध्यानाकर्षण हुने । - थप आवश्यक जनशक्ति र विज्ञताको पहिचान र परिचालनमा सहज हुने ।
४	राहत तथा पुनर्स्थापना	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	अन्य संघ संस्था	प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति	- एक द्वार प्रणालीद्वारा राहत वितरण । - अस्थायी बसोबास वा पुनर्स्थापनाका क्षेत्रको पहिचान हुने । - घाइतेको उद्धार र उपचार एवं मृतक व्यवस्थापनमा सहयोग पुग्ने ।
५	अभिलेखीकरण	जि.प्र.का. कास्की/ जि.ट्रा.प्र.का. कास्की तथा मातहत इकाई	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	गण्डकी प्रदेश प्रहरी कार्यालय	- उद्धार र अभिलेखीकरणमा सहजता हुने । - क्षतीको एकिन गरी राहत तथा पुनर्स्थापनाको योजना तर्जुमा गर्न सहयोग पुग्ने । - भावी रणनीति तर्जुमा गर्न सहयोग पुग्ने ।

घ. सडक अवरोधको जोखिम रहेको स्थान तथा Hold गराउन सकिने स्थानहरु :-

सि.नं.	जोखिम युक्त स्थान		Hold गराउन सकिने स्थान	
	स्थानीय तह	स्थान	स्थानीय तह	स्थान
१	पोखरा मनपा १२	विजयपुर	पोखरा मनपा १०	अमरसिंहचौर
२	पोखरा मनपा २२	पुम्दी भुम्दी	पोखरा मनपा १७	छोरेपाटन
३	पोखरा मनपा २४	चमर्खु पामे	पोखरा मनपा १८	भकुण्डे
४	पोखरा मनपा २५	हेम्जा सुईखेत	पोखरा मनपा १	हरिचोक
५	अन्नपुर्ण गापा ५	नयाँपुल	अन्नपुर्ण गापा ५	नयाँपुल पेट्रोल पम्प
६	अन्नपुर्ण गापा ५	लुम्ले	पोखरा मनपा २५	घट्टेखोला

ड. अवरुद्ध सडक खुलाउन QRT/IRT परिचालन कार्ययोजना

क्र.सं.	निकाय/पद	QRT	IRT	मुख्य जिम्मेवारी
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	समन्वय	समन्वय	समग्र समन्वय तथा निर्देशन
२	नेपाल प्रहरी	टोली सदस्य/नेतृत्व	टोली सदस्य	सुरक्षा तथा स्थल नियन्त्रण
३	ट्राफिक प्रहरी	सदस्य	सदस्य	यातायात व्यवस्थापन
४	सशस्त्र प्रहरी बल	आवश्यकतानुसार	सदस्य	सुरक्षा/उद्धार सहयोग
५	स्थानीय तह	सदस्य	सदस्य	स्थानीय स्रोतसाधन परिचालन
६	सडक डिभिजन	प्राविधिक सदस्य	प्राविधिक नेतृत्व	सडक निरीक्षण तथा अवरोध हटाउने कार्य
७	दमकल/उद्धार टोली	आवश्यकतानुसार	आवश्यकतानुसार	उद्धार तथा आपत्कालीन सहयोग
८	हेभी उपकरण सञ्चालक	आवश्यकतानुसार	सदस्य	डोजर, एक्साभेटर, लोडर आदि सञ्चालन
९	स्वास्थ्य/एम्बुलेन्स	आवश्यकतानुसार	आवश्यकतानुसार	घाइते/बिरामीको उद्धार
१०	सम्बन्धित अन्य निकाय	आवश्यकता अनुसार	आवश्यकता अनुसार	आवश्यक सहयोग

QRT परिचालन प्रक्रिया

- ❖ सडक अवरोधको सूचना प्राप्त गर्ने।
- ❖ सूचना प्राप्त भएको स्थान, समय, अवरोधको प्रकृति र जोखिमको विवरण संकलन गर्ने।
- ❖ नजिकको QRT लाई तत्काल परिचालन गर्ने।
- ❖ QRT ले घटनास्थलमा पुगेर प्रारम्भिक अवस्था मूल्याङ्कन गर्ने।
- ❖ यात्रु तथा सवारीसाधनको सुरक्षा सुनिश्चित गर्ने।
- ❖ ट्राफिकलाई सुरक्षित रूपमा व्यवस्थापन गर्ने।
- ❖ सामान्य प्रकृतिको अवरोध भए उपलब्ध साधनबाट तत्काल हटाउने।
- ❖ ठूलो/जटिल अवरोध भए IRT परिचालनका लागि सम्बन्धित निकायलाई जानकारी गराउने।
- ❖ घटनास्थलको विवरण तथा फोटो/भिडियोसहित सम्बन्धित कमाण्ड/समन्वय केन्द्रमा जानकारी गराउने।

IRT परिचालन प्रक्रिया

- ❖ QRT बाट प्राप्त प्रतिवेदनका आधारमा IRT परिचालन गर्ने।
- ❖ आवश्यक हेभी उपकरण तथा प्राविधिक जनशक्ति घटनास्थलमा पठाउने।
- ❖ सडक डिभिजन/सम्बन्धित प्राविधिक निकायको निर्देशनमा अवरोध हटाउने।
- ❖ नेपाल प्रहरी तथा ट्राफिक प्रहरीबाट सुरक्षा घेरा र यातायात व्यवस्थापन गर्ने।
- ❖ आवश्यक भए वैकल्पिक सडक प्रयोगको व्यवस्था गर्ने।
- ❖ जोखिमपूर्ण स्थानमा यात्रु तथा सर्वसाधारणको प्रवेश नियन्त्रण गर्ने।
- ❖ अवरोध हटिसकेपछि सडकको अवस्था परीक्षण गरी यातायात सञ्चालन गर्ने।
- ❖ कार्य सम्पन्न भएको विवरण सम्बन्धित निकायमा प्रतिवेदन गर्ने।

परिचालनको प्राथमिकता

- पहिलो प्राथमिकता: मानव जीवनको सुरक्षा तथा उद्धार
- दोस्रो प्राथमिकता: जोखिम क्षेत्र नियन्त्रण तथा यातायात व्यवस्थापन
- तेस्रो प्राथमिकता: अवरोध हटाउन आवश्यक उपकरण/जनशक्ति परिचालन
- चौथो प्राथमिकता: राजमार्ग/सडकमा यातायात सुचारु गर्ने
- पाँचौँ प्राथमिकता: घटनाको अभिलेखीकरण तथा प्रतिवेदन

आवश्यक उपकरण तथा सामग्री

- एक्साभेटर/डोजर/लोडर
- क्रेन तथा टोइड उपकरण
- डोरी, तार, चेन तथा ज्याक
- सडक सुरक्षा कोन तथा ब्यारेकेड

- टर्च तथा आपत्कालीन बत्ती
- प्राथमिक उपचार सामग्री
- रेनकोट, हेलमेट, सुरक्षा ज्याकेट, बुट तथा पञ्जा
- सञ्चार सेट/वाकीटकी
- जेनेरेटर तथा आवश्यक विद्युत उपकरण
- एम्बुलेन्स
- दमकल/उद्धार सामग्री
- आवश्यक इन्धन तथा अन्य उपभोग्य सामग्री

सञ्चार तथा समन्वय व्यवस्था

सूचना प्राप्त हुने बित्तिकै जिल्ला प्रशासन कार्यालय → सम्बन्धित सुरक्षा निकाय → ट्राफिक प्रहरी → सडक डिभिजन/सम्बन्धित प्राविधिक निकाय → स्थानीय तह → QRT/IRT बीच तत्काल सूचना आदानप्रदान गरिने व्यवस्था मिलाउने।

घटनाको अवस्था अनुसार:

- प्रारम्भिक सूचना
- घटनास्थल पुगेको सूचना
- अवरोधको प्रकृति
- आवश्यक जनशक्ति/उपकरण
- अवरोध हटाउने प्रगति
- यातायात सञ्चालन भएको सूचना

क्रमशः सम्प्रेषण गर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्छ।

१२. जनशक्ति परिचालन र रोष्टर

१. राजमार्गमा अवस्थित प्रहरी ईकाई तथा जनशक्तिको विवरण :

सि.नं.	राजमार्गको नाम	कार्यालय/पोष्ट	जनशक्तिको विवरण										कै.
			प्रनाउ	प्रनि	प्रवनानि	प्रनानि	प्रसनि	प्रवह	प्रह	प्रसह	प्रज	जम्मा	
१	पृथ्वी राजमार्ग	अ.प्र.पोष्ट मझुवा						१	१	१		३	
		व.प्र.का. गगनगौडा				१		१	२	६	७	१७	
		ई.प्र.का. शिसुवा	१	२	२	३	६	३	९	९	२९	६४	
		अ.प्र. पोष्ट चाउथे							१	१	२	४	
		अ.प्र. पोष्ट औधोगिक क्षेत्र							१	१	२	४	
		व.प्र.का. रामबजार		१	१	४	५	४	७	१२	३१	६५	
२	सिद्धार्थ राजमार्ग	व.प्र.का. बैदाम	१	३	२	५	५	६	९	२७	४३	१०१	
		प्र.चौ. छोरिपाटन					१		१	४	६	१२	

३	भुपि शेरचन राजमार्ग	व.प्र.का. बगर		१	०	१	७	५	९	१२	२५	६०	
		अ.प्र. पोष्ट हेमजा					१	१		२	२	६	
		प्र.चौ.नौडाँडा					१	०	१	२	२	६	
		प्र.चौ.नयाँपुल					१	०	२	२	३	८	
जम्मा			२	७	५	१४	२७	२१	४३	७९	१५२	३५०	
जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय कास्की			कास्की जिल्लाभर सम्पुर्ण स्थानहरुमा										

२. विशेष निगरानी गर्नु पर्ने संवेदनशिल स्थानहरू :

सि.नं.	कार्यालय/पोष्ट	संवेदनशिल स्थानहरू	कै
१	जि.प्र.का. कास्की / जि.ट्रा.प्र.का. कास्की	बसपार्क मोड, पृथ्वीचोक, स्याङजालाईन	
२	व.प्र.का. गगनगौडा / अ.ट्रा.प्र. पोष्ट गगनगौडा	मजुवा, पावरहाउस, P.U. मोड	
३	इ.प्र.का. शिसुवा / अ.ट्रा.प्र. पोष्ट डाँडाकोनाक	तालचोक, बुढिबजार, बिजयपुर	
४	व.प्र.का. रामबजार / अ.ट्रा.प्र. पोष्ट औ.क्षेत्र	चाउथे, अम्मरसिंह चोक, बुद्धचोक	
५	प्र.चौ. छोरेपाटन / अ.ट्रा.प्र. पोष्ट छोरेपाटन	बरको बोट, बिरौटा, मुस्ताङचोक	
६	व.प्र.का. बैदाम / अ.ट्रा.प्र. पोष्ट प्रस्याङ	जिरो किमि, समताचोक, फिर्केपुल	
७	व.प्र.का. बगर / अ.ट्रा.प्र. पोष्ट बगर	बागलुङ बसपार्क, हरिचोक, सिम्पानी	
८	अ.प्र. पोष्ट हेमजा / अ.ट्रा.प्र. पोष्ट हेमजा	मिलनचोक, सुईखेत	

३. मोबाइल गस्ती :-

सि.नं.	खटाउने कार्यालय	जनशक्ती			हातिहतियार			संचार	खटिने एरिया
		जुप्रअ	प्रवह/प्रज	जम्मा	सानो	लामो	लाठी		
१	जिप्रका कास्की	१	४	५	१	२	१	M-1	महेन्द्रपुल, चिप्लेढुङ्गा, तेसापट्टी, गैहापाटन एरिया (जिल्ला भर)
२	वप्रका बैदाम	१	४	५	१	२	१	M-16	लेकसाईड, सिर्जनाचोक, पृथ्वीचोक, न्युरोड, नयाँबजार, बगालेटोल, मालेपाटन, प्रस्याङ, छोरेपाटन, विरौटा र सिद्धार्थ राजमार्ग एरिया
३	वप्रका रामबजार	१	४	५	१	२	१	M-21	रामबजार, टुटुङ्गा, चाउथे, रामाघाट, रानीपौवा, फुलबारी एरिया
४	वप्रका बगर	१	४	५	१	२	१	M-26	नदिपुर, बाग्लुङ बसपार्क, सराङकोट, लामाचौर, बाटुलचौर, हेमजा र पोखरा बाग्लुङ सडक खण्ड
५	इप्रका शिसुवा	१	४	५	१	२	१	M-31	विजयपुर पुल पारी लेखनाथ एरिया पृथ्वी राजमार्ग एरिया
६	वप्रका गगनगौडा	१	४	५	१	२	१	K-41	गगनगौडा, कोत्रे एरिया
जम्मा		६	२४	३०	६	१२	६		

४. जिल्लामा उपलब्ध उपकरण र सामग्रीहरू

एम्बुलेन्स	दमकल	डोजर	क्रेन
३५	५	३२	५

सडक विभाग हेभी ईक्विपमेन्ट डिभिजन, पोखरामा रहेका सामग्रीहरू:

सामग्रीको नाम	परिमाण
स्काभेटर	३ थान
लोडर	२ थान
रोलर	१ थान
टिपर ट्रक	२ थान
माउन्टेन क्रेन ट्रक	१
ट्याक डोजर	१
क्रेन ट्रक	१
फ्ल्याट बेल्ड ट्रक	१

टिपर ट्रक	२
ट्रान्सपोर्ट ट्रक	२
टोयोटा हाइलक्स	१
ल्यान्डक्रुजर	१

- सडक डिभिजन पोखरामा रहेको सामग्री:

सामग्रीको नाम	परिमाण
लोडर	२ वटा
ब्याकहो लोडर	१ थान
टिपर ट्रक	१ थान

१३. सवारी दुर्घटना न्यूनिकरण कार्य योजना:-

सि.नं	सवारी दुर्घटना हुन सक्ने कारणहरू	न्यूनिकरणको लागि गरिने कार्यक्रमहरू	समन्वय गरिने कार्यालय	श्रोत साधन	कै
१	- मानविय कारण:- चालकको/पैदल यात्रीको लापरबाही, - यान्त्रिक कारण, - सडकको अवस्था, - मौसमको अवस्था	- ट्राफिक सचेतनमुलक कक्षा संचालन गर्ने, - नियमित एवं छड्के चेजाँचमा कडाई गर्ने, - आवश्यक स्थानहरूमा स्थायी ड्युटी परिचालन, - रात्रीकिलिन (मा.प.से.) चेक जाँचको ब्यबस्था, - सम्भावित दुर्घटनास्थलको पहिचान गरी ट्राफिक संकेतका बोर्डहरूको ब्यबस्था गर्ने, - ट्राफिक ब्यबस्थापन गरी आवश्यक ट्राफिक संकेतका बोर्डहरूको ब्यबस्था गर्ने, - लघु स-चेतना, चालक सँग १ मिनेट, यात्रुसँग १ मिनेट, ट्राफिक नियम सँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू नियमित रुपमा गर्ने - सवारी साधन र चालकको अवस्थाको सम्बन्धमा सम्बन्धित प्रा.लि.हरु सँग समन्वय गरी त्रैमासिक रुपमा स्वास्थ्य परिक्षण तथा मेकानिकल चेकजाँच गर्ने, - सवारी साधनमा टल्किने रिप्लेक्टिभ स्टीकर लगाउने, - ट्राफिक नियमको कडाईकासाथ पालना गराउने, - जेब्राक्रसिड, फुटपाथ, रेलिड लगायतका सडक फर्निचरको ब्यबस्थाको सम्बन्धित निकायलाई पहल गर्ने, - ट्राफिक स्वसेवक परिचालन गर्ने, - ट्राफिक डे, ट्राफिक सप्ताह, ग्रामिण लघुसचेतना लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने, - ट्राफिक सचेतनामुलक पर्चा पम्पलेट बितरण गर्ने - संचार माध्ययमहरू मार्फत स-चेतनामुलक कार्यक्रमहरू गर्ने,	- तालुक कार्यालयहरु, - सडक डिभिजन, - स्थानिय तहहरु, - यातायात ब्यबसायी एवं प्रा.लि.हरु, - बिद्यालय र कलेज - स्थानिय सँग संस्था एवं क्लबहरु - टोल सुधार समिती,आमा समुहहरु, - रेडक्रस, स्काउट, - सरकारी कार्यालयहरु - पुर्बाधार कार्यालय, - सम्बन्धित स्थानका प्रहरी ईकाईहरु	- पिक अप भ्यान/ मो.सा, - ल्यापटप, - प्रोजेक्टर, - पर्चा पम्पलेट/ब्यानर, - ट्राफिक कोन/रिबन, - सावधानी मुलक चिन्ह - डाईभर्सनको लागि डिभाईडर - ब्रेथलाईजर मेसिन, - चेकिङ्ग बोर्ड, - प्राथमिक उपचार किट बक्स, स्ट्रेचर, - बन्चरो, आरा, कोदालो, बेलचा, डोरी, गैची, गल, फरुवा - डोजर, स्काभेटर, ब्याकुलोडर, - आवश्यकता अनुसार जनपद, ट्राफिक /प्रहरी जनशक्ति	

१४. जिम्मेवारी बाँडफाँड

जिल्ला प्रशासन कार्यालय

- समग्र समन्वय तथा निर्देशन।
- आवश्यकता अनुसार सुरक्षा निकाय तथा अन्य सरोकारवाला निकाय परिचालन।
- जटिल अवस्थाको समन्वय तथा निर्णय।

नेपाल प्रहरी

- घटनास्थलको सुरक्षा।
- भीड तथा जोखिम नियन्त्रण।
- उद्धार तथा सुरक्षा सहयोग।

ट्राफिक प्रहरी

- सवारी आवागमन व्यवस्थापन।
- वैकल्पिक मार्ग सञ्चालन।
- सवारीसाधनको सुरक्षित डाइभर्सन।

सशस्त्र प्रहरी बल

- आवश्यक सुरक्षा तथा उद्धार सहयोग।
- जटिल परिस्थितिमा थप जनशक्ति परिचालन।

सडक डिभिजन/सम्बन्धित प्राविधिक निकाय

- सडकको प्राविधिक मूल्याङ्कन।
- हेभी उपकरण परिचालन।
- सडक अवरोध हटाउने प्राविधिक कार्य।
- सडक सुरक्षित भएपछि यातायात सञ्चालनका लागि सिफारिस।

स्थानीय तह

- स्थानीय जनशक्ति, उपकरण तथा स्रोतसाधन उपलब्ध गराउने।
- स्थानीय स्तरमा सूचना तथा समन्वय गर्ने।

१५. श्रोत साधनको व्यवस्थापन

- जिल्ला प्रशासन कार्यालय कास्की बाट राजमार्गमा (सडक) हुने अवरोध हटाउन गर्नु पर्ने सुरक्षा कारवाहीको कार्यविधि २०७५ को अनुसूची १ बमोजिमका आवश्यक उपकरणहरू (स्काभेटर, एम्बुलेन्स, लोडर र रोलर) स्थानीय निकाय संग समन्वय गरी व्यवस्थापन गरिने छ ।
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति (DDMC) मार्फत पोखरा महानगरपालिकालाई दमकल, डोजर, एक्साभेटर मेसिन र चालक २४ सै घण्टा स्ट्याण्डाई राख्ने व्यवस्था मिलाउनको लागि अनुरोध गरिने छ ।
- जिल्ला प्रहरी कार्यालयको प्रहरी परिचालन कक्षमा जिल्लाभरका डोजर, क्रेन, लगायत Heavy Equipment , एम्बुलेन्स र दमकल को चालक र सञ्चालकको सम्पर्क नम्बर र अन्य विवरण राख्ने ।
- सबै सुरक्षा निकायसँग उपलब्ध रहेका उद्धारका सामग्रीहरू तत्काल परिचालन हुन सक्ने हालतमा राख्ने छ ।
- जिल्ला प्रशासन कार्यालयले उद्धार कार्यमा चार वटै सुरक्षा निकायहरूले समन्वयात्मक रुपमा कार्य गर्ने गरि परिचालन हुनेछ

- स्थानीय तह तथा स्थानीय स्तरमा उपलब्ध श्रोत साधन एवम् जनशक्तिको प्रभावकारी परिचालन मार्फत राजमार्ग क्षेत्रमा हुने अवरोध हटाई निर्वाध रूपमा सवारी आवागमनको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र (DEOC) मार्फत स्थानीय आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र (LEOC), स्थानीय स्तर र सुरक्षा निकायसँग प्रभावकारी सूचना आदान प्रदान र समन्वय गर्ने व्यवस्था मिलाईएको छ ।

१६. निष्कर्ष

राजमार्ग तथा प्रमुख सडकमा उत्पन्न हुने अवरोधलाई समयमै नियन्त्रण तथा हटाई यातायात सञ्चालनलाई निरन्तरता दिन **QRT/IRT परिचालन योजना** प्रभावकारी संयन्त्रको रूपमा रहनेछ। उपलब्ध सुरक्षा जनशक्ति, प्राविधिक जनशक्ति, हेभी उपकरण तथा अन्य स्रोतसाधनलाई पूर्वनिर्धारित जिम्मेवारीअनुसार परिचालन गरी सम्बन्धित निकायबीच प्रभावकारी समन्वय कायम गर्न सकेमा सडक अवरोधबाट हुने जनधनको जोखिम, यात्रुको समस्या तथा यातायातमा पर्ने असरलाई न्यूनीकरण गर्न सकिनेछ।